

1 ОКТЯБРЬ — ЎҚИТУВЧИЛАР ВА МУРАББИЙЛАР КУНИ

*Ўқитувчилик —
олижаноб,
мўътабар касб.*

Ислом КАРИМОВ.

ГАМХЎРЛИКДАН МИННАТДОРМИЗ

Индинга биринчи марта нишонланадиган «Ўқитувчилар ва мураббийлар кунини» арафасида «Оқшом» тахририятига ўқитувчилардан уларга кўрсатилаётган гамхўрликлардан миннатдорлик сўзлари битилган мактублар келмоқда, ҳаяжонли кўнги-роқлар бўлиб турибди. Қуйида улардан айримларини эълон қиламиз.

● **Нигора ҚОДИРОВА,**
Мирзо Улуғбек туманидаги 64-мактаб ўқитувчиси:

— Болалигимда «Катта бўлсанг қайси касбни танлайсан» деб сўрасалар «Ўқитувчиликни» дея жа-воб берардим. Ҳақиқатан ҳам бу касбга бўлган меҳр менда илк бор мактабга қадам қўйиб, синф хонасида дарс тинглаганимда пайдо бўлган. Бу орзу мактабни тугатганимга қадар мени тарқ этмади. Мактабни тугатгач, орзуим йўлида олий ўқув юр-тига кирдим. Институтни тугатиб болалигим ўтган, мени катта ҳаётга тайёрлаган жонажон мактабим-га келиб ишлаш бошладим. Ниятим ҳолис экан, орзуимга етдим. Чунки ўқувчилик йилларим устоз-ларимнинг иш фаолиятини кузатар эканман, улар-дай билимдон, болапарвар, энг муҳими ўз касби-нинг фидойиси бўлишни истардим. Мана, 6 йил-дики, менга сабоқ берган ўқитувчиларим билан ёнма-ён меҳнат қиламиз.

«Ўқитувчилар ва мураббийлар кунини» арафасида мен бу хотираларни нима учун эсладим? Айтиш-ларича икки касб: ўқитувчи ва шифокор бўлиш учун шу соҳа эгаси бўлиб туғилиш керак экан. Сабаби бу соҳаларнинг биринчиси инсоннинг руҳия-тини тарбиялаш, ақл-идрокини ўстириш учун зарур бўлса, иккинчиси унинг жисмоний баркамол-лиги учун зарур менимча. Демак, ўқитувчилар ана шу эзгу ишни амалга оширишлари учун туғилган-лар. Бу ҳақиқатни биз тобора теранроқ англаб бо-ряпмиз. Мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов-нинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси IX сессиясида сўзлаган нутқи тўлалигича ана шу со-ҳани ислоҳ қилиш, муаллим нуфузини янада кўта-ришга бағишлагани бежиз эмас.

● **Эътибор МИРЖАЛИЛОВА,**
Акмал Икромов туманидаги 75-мактаб ўқитувчиси:

— Яқинлашиб келаётган «Ўқитувчилар ва мураб-бийлар кунини» юртимиз халқ таълими соҳаси тари-хидан мустаҳкам ўрин олишига аминман. Чунки у ҳукуматимизнинг «Таълим тўғрисида»ги қонуни, «Қадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастур» амал-га киритилган йилда илк бор нишонланган.

Мен салкам 50 йилдан буюн муаллимлик қилиб келяпман. Ўтган ярим аср давомида юртимизда таълим соҳасида бу қадар салмоқли ислохотлар ўтказилганини билмайман. Шу давр ичиде қотиб қолган дастур асосида ишлаб келдик. Мустақил-лик туфайли амалга оширилаётган таълим исло-хоти ўқитувчилардан куч-ғайрат, изланиш фази-латларини талаб этади. Зеро, ҳар томонлама би-лимдон, ўз соҳасини мукаммал эгаллаган ёшлар-ни тарбиялаш осон иш эмас. Худди шунинг учун ҳам Вазирлар Маҳкамаси жорий йилнинг 20 авгу-стида ўқитувчиларни моддий жиҳатдан қўллаб-қув-ватлаш, уларни меҳнатлари, изланишлари, кў-ра рағбатлантириш мақсадида «Ўқитувчилар ва ўқувчилар турмуши моддий шароитларини яхши-лашга оид кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» қа-рор қабул қилди.

Индинга, яъни 1 октябрь кунини юртимиздаги ҳар бир ўқитувчи, мураббий, устоз ўзларининг касб байрамларини дам олиш кунини сифатида илк бор нишонлашади. Бу кун уларнинг ҳар бири учун бир умр эсда қолиши аниқ, Чунки ҳозирги ўқитувчи зиммасида ўта масъулиятли вазифалар турибди. Менимча, бугунги кунда ўқитувчи бўлиш жасорат кўрсатиш билан баробардир.

Абдумажид АБДУРАХИМОВ ёзиб олди.

Болалик хотиралари ти-
ник бўлади. Шунинг учун
ҳам ҳар бир инсон ўзини
илк бор илму маърифат ду-
нёсига олиб кирган бирин-
чи ўқитувчисини яхши эс-
лайди. Муаллимнинг қайси-
дир хислатлари унинг ёди-
га мустаҳкам ўрнашиб қо-
лади. Бу фазилатлар нима-
лардан иборат? Буни ай-
рим ҳамшаҳарларимизга
берилган «Биринчи муалли-
ми» эслай оласизми,
у қайси жиҳати билан ёдин-
гизда қолган» саволининг
жавобларидан билиб олиш
мумкин.

● **Юсуфжон Аҳмедов, 42 ёш,**
оziк-овқат саноати ходими:

— Мен Тошкент вилояти Қуйи Чирчиқ туманидаги 67-мактабда ўқиганман. Биринчи ўқитувчим ёш-ларим каттароқ аёл эди. Ҳозир оламдан ўтиб кетган бўлсалар ҳам керак. Фаолиятлари эсимда йўқ, исмлари Раиса экани эдимда қол-ган. У киши ҳар биримизга гўё онадай эди. Шунинг ўзи биринчи ўқитувчимнинг қанчалар улғу ин-сон эканини кўрсатади.

● **Элноза Холмухамедова, 18 ёш,** Низомиёни номи Тошкент Давлат педагогика институтини талабаси:

— Албатта эслаيمان. У киши — Нафиса опа Азимова ҳозир ҳам 26-мактабда дарс берадилар. Уша пайтда қандай бўлсалар, ҳозир

ҳам шундай болапарвар, ўз касби-ни мукаммал эгаллаган, меҳрибон ўқитувчи. Худди шундай инсон бў-лиш учун ҳам мен муаллимлик кас-бини танлаганман.

● **Мунаввар Саидова, 43 ёш,** шифокор:

— Эслаганда қандок! 213-мактаб ўқитувчиси Карима Исоқова. У ки-ши болаларга талабчан эдилар.

Дип тубидан

«БИРИНЧИ
МУАЛЛИМИНГИЗНИ
ЭСЛАЙСИЗМИ?»

Шунинг учун бўлса керак, собиқ си-
ноддошларимнинг деярли барчаси
мактабни муваффақиятли тугатиб,
ўз соҳаларининг устаси бўлиб
етишдилар.

● **Низомиддин Алимов, 29 ёш,** милиция сержанти:

— Биринчи ўқитувчим худди ке-
чагидай эдимда, у кишининг қиё-
фасини кўз олдимда худди сизни
қўриб тургандай гавдалантира ола-
ман. Ҳосият опа Умаржонова Чи-
лонзор туманидаги 62-мактабда
узок йиллар меҳнат қилдилар. Бир
воқеани айтиб берай: ушанда 2-
синфда ўқийдиган эдик. Танла-
фус пайтида ўртоқларим билан
шўхлик қилиб дераза тоқчасида
турган гулни ерга тушириб юбор-

дим, гулдон чил-чил синди. «Энди та-
мом» деб ўйладим. Аммо Ҳосият опа
худди ҳеч бир воқеа юз бермагандай
«Ҳойинга бор» дедилар-да, дарсни
бошлаб юбордилар. Бу ҳақда ҳатто
ота-онамга ҳам хабар қилмадилар.
Кейин билсам, уша гулдонни ўқитув-
чим уйдан келтирган эканлар. Ҳо-
сият опа ана шундай бағри кенг ин-
сон эдилар.

● **Мастура Воҳиджонова, 30 ёш,** иктисодчи:

— Биринчи ўқитувчим Шуккур ака
Шукруллаев ҳозир қарилқ гаштини
суряптилар. У кишидаги ҳар бир бо-
ланинг кўнглига йўл топа олиш фа-
зилати менимча қамдан-қам одам-
ларда бўлади. Шуккур ака ана шу жи-
ҳатлари билан эдимда қолган.

● **Анвар Тиллабоев, 35 ёш,** рас-
ман ишламайд:

— Биринчи ўқитувчим Мафзуза
Саидова оламдан ўтиб кетганлар.
Бунга эҳтимол уша пайтларда мен ка-
би «қулоқсиз» болаларнинг шўхлиги
сабаб бўлгандир. Ҳозир эсласам
маъюсланаман. Жаннати инсон эди-
лар.

Одамзот эҳтимол илк севгилиси-
нинг исмини эслай олмас, аммо би-
ринчи ўқитувчисининг исмини ёддан
чикармас экан. Бунга юқоридаги жи-
ҳатларда иқдор бўлди. Эътибор бе-
рилган бўлса, суҳбатдошларимизни-
нг бирортаси ҳам ўз муаллимини
ёмон хотиралар билан эсламади. Яна
шуниси қизиқки, муаллим бутун ум-
ри давомида дарс берган минглаб
ўқувчиларининг барчасини ҳам эслаб
қолмайди. Аммо уша минглаб ўқув-
чилар умрларининг охиригача бир-
гина муаллимни ёдларидан чиқариш-
майди. Шунинг ўзи ҳам ўқитувчининг
нақадар азиз инсон эканлигига да-
лилдир.

Мурод РАҲИМОВ.

Хурсандой Орифжонова 18 йилдики бошланғич
синф ўқувчиларига таълим бериб келади. Ўқитув-
чилик касбига бўлган меҳр ва муҳаббат унга ўзи
меҳнат қилаётган 254-мактаб жамоаси ўртасида
муносиб обрў-эътибор келтирди.

СУРАТДА: Хурсандой Орифжонова ўқувчиси
билан.

Равиль Альбеков олган сурат.

Муסיқа янграб турган
хонага богча мудараси
Мавжуда Шокирова ва уч-
тўрт тарбиячи кириб ке-
лишди. Муסיқа тинди,
тарбияланувчилар ўринла-
ридан туриб, келганларга
салом беришди. Алик ол-
гач улар пианино қарши-
сида турган Наима Раҳи-
мовага яқинлашиб Вата-
нимизнинг юксак нишони
— «Шухрат» медалига са-
зовор бўлгани билан қўт-
лай кетишди. Шунда му-
сиқа ўқитувчиси таниқли
рассом Муҳиддин Раҳи-
мовни эслади. Ушанда
ёшгина Наима уйига Тош-
кент Давлат консервато-
риясига ўқишга киргани
ҳақида хушхабар келтир-
ганида отаси унга ...ота-
си унга нима дегани ҳа-
қида кейин гапирамиз.

... Наима Раҳимова Тошкент
Давлат консерваториясининг
композиторлик факультетида
ўқиш билан бирга педагогика
билим юртида бўлажак богча
тарбиячиларига мусикадан са-
боқ беради. Ўқиниш тугатиши
арафасида уни аспирантурада
олиб қолишни таклиф этишгани
сабаб санъатшунослик институ-
тида илмий йўналиш бўйича
тайёргарлик қўриб юрди.

Баъзан ҳаётда шундай ҳам бў-
ладики, арзимас воқеа инсон-
нинг келажак тақдирида катта
ўзгариш ясади. Наима Раҳимо-
вада ҳам шундай бўлди. Бир ку-
ни у талабаларини амалий маш-
ғулот учун богчага олиб бор-
ди... Эртаси кунини институтга
келдида, аспирантурада ўқиш
таклифига рад жавобини бериб
келди. Болалар богчасидаги
ярим соатлик мусика машғу-
лоти унда бу касбга бўлган муҳа-
бат туйғусини дафъатан уйғот-
ган. Наиманинг келажак ҳаётда-
ги ўрнини кўрсатиб қўйган эди
гўё.

Ривоят қилишларича, машҳур
ҳаким Букротдан «Муסיқа билан
руҳиятга таъсир этиш мумкин-

НИШОНДОРЛАРИМИЗ АППАДЕК СЕҲРИ

ми» деб сўрашибди. Ҳаким «Ҳа»
дебдида, шогирдларига кичикроқ
майдонга бир неча чақалоқларни
келтириб қўйишга имо қилибди.
Айтгани бажо келтирилгач, атрофи
ни чақалоқлар йиғиси тўтиб кетиб-
ди. Шунда ҳаким машаққатларга му-
сика чалиш ишорасини қилибди.
Куй янграши билан чақалоқлар йи-
ғидан тўхтабдилар, бир-иккитаси-
гина ҳиқиллаб йиғларкан, холос.
Букрот ушбу тажриба асосида мах-
сус асар ҳам ёзган экан.

— Инсон ҳаётининг дастлабки
қунлариданоқ мусикага эш бўла-
ди, бу мусика — она алласидир,
— дейди Наима Раҳимова. —
Кейинчалик ҳам уни мусикага ош-
но этиш тарбиянинг узвийлигини
таъминлайди. Иш тажрибамдан
шундай хулосага келдикми, муси-
ка қизиқайдиган боланинг ўзи
бўлмайди. Санъатнинг бу сеҳрли
турига нисбатан деярли ҳар бир
болада қобилият мавжуд, фақат
унинг истеъдодини очиб даркор.
Чунки мусика руҳнинг табиий эҳ-
тиёжи. Айтишларича, табиби жа-

ҳон Абу Али ибн Сино айрим бе-
морларни мусика билан давола-
ган экан. Бунинг учун ўзининг мах-
сус чолғуси ҳам бўлган дейиш-
ди. Машҳур аллома Абу Наср Фо-
робий «Куй тананинг саломатли-
ги учун ҳам фойдалидир, чунки та-
на касал бўлса, руҳ ҳам тўсиққа
учрайди. Шунинг учун овозлар
таъсири билан руҳ соғайтирила-
ди» деб ёзиб қолдирган. Бугунги
кунда юртимизда соғлом авлод-
ни тарбиялаш борасида ҳукума-
тимиз томонидан талай ижобий
ишлар амалга оширилмоқда, ян-
ги турдаги шифо масканлари,
спорт-соғломлаштириш мажмуа-
лари барпо этилаётган. Бу ишлар
фарзандларимизнинг жисмонан
соғлом бўлишларига қаратилган.
Шу билан бир қаторда ёш авлод-
нинг руҳан соғлом ўсишлари учун
1996 йил 31 декабрь кунини Ўзе-
бекистон Республикаси Президен-
тининг «Республикада мусиқий
таълимини, маданият ва санъат
ўқув юртлири фаолиятини яхши-
лаш тўғрисида»ги Фармони эълон

қилинди. Ушбу ҳужжат юзаси-
дан ўз ичидан ўзгаришлар
киритди. Шулардан бири бог-
ча болаларини миллий мусика-
миз намуналари, хусусан «Тано-
вар», «Муножот», «Уфур», «Дил-
хирож», «Чертмак» каби мумтоз
куйлардан хабардор этишди.
Чунки миллий мусиканинг тар-
биявий аҳамияти беқиёс. У руҳ-
ни тарбиялайди. Мусикага их-
лос қўйган боладан ёмон одам
чикмайди.

Мана, 30 йилдики Наима Ра-
ҳимова Шайхонтоҳур туманида-
ги 456-болалар богчасида муси-
кадан сабоқ бериб келади. Ўт-
ган давр мобайнида мусика са-
боғи бўйича бир қанча услубий
қўлланмалар ёзди. Унинг бу иш-
лари шахримизнинг бир қанча
боғчаларида кенг қўлланилмоқ-
да. Машғулотлар учун бир неча
куйлар, халқ қўшиқлари асоси-
да ашулалар ижод қилди. Бугун-
ги кунда Наима Раҳимованинг
тарбиясини олганлар улғайиб,
уларнинг кўпчилиги шахримиз
боғчаларида санъатнинг бу се-
ҳрли туридан сабоқ беришмоқ-
да. Кўп йиллик меҳнати, бой
тажрибаси туфайли богчада му-
сика раҳбари, Шайхонтоҳур ту-
мани халқ таълими бўлимида му-
сика раҳбарлари услубий бир-
лашмасининг раиси каби дара-
жаларга эришди. Агар у ушанда
аспирантурада қолганида эҳти-
мол таниқли бастакор бўлиб
етишарди. Лекин у болалар би-
лан ишлашни афзал билди. Ҳа,
киши эл меҳрини қозонишда
қайси касбни танлагани эмас,
балки шу касбга бўлган муноса-
бати муҳим.

...Наима Раҳимова кўзи-
даги секин-ёшларини ар-
таркан отасининг сўзлари-
ни эслади. Ушанда отаси
унга шундай деганди: «Сен
болаларга мусикадан дарс
берадиган ўқитувчи бўлгин.
Чунки бу касб эгаси ҳеч қа-
чон назардан қолмайди, ак-
синча жамиятга фақат фой-
да келтиради».

Абдумалик АБДУРАХМОНОВ.
СУРАТДА: Наима Раҳимова
болаларга мусикадан сабоқ
бермоқда.

Тошкент шаҳри-
даги ўқувчиларни
ҳарбий касбларга
йўналтирувчи рес-
публика лицейида
ҳам тажрибали
ўқитувчи ва му-
раббийлар меҳнат
қилишади.

Агар бу ерга қадам
ранкида қўлсангиз билим
масканининг назорат-ку-
рик йўлидаги сизни
мўйлаби энди саба ура
бошлаган ўстирин йиғит-
чалар қатий, ҳарбийча
қоидаларга асосан қар-
шилашади. Билим маска-
ни худдига киришга рух-
сат берилган эса наваб-
ти сизни керакли манзил-
гача қўзатиб қўяди. Бу ер-
даги саранжом-саришта-
лик, тарбияланувчилар-
нинг ҳал қилишга кириши-
диган ҳалда болаларга
қўрқ бериб турган ҳарбий

Посбонлар
САДОҚАТ
РУҲИДА

либослар сизни беихтиёр
ўзига ром этади.

Собиержон Аҳоров ли-
цей жамоасига раҳбарлик
қайси касбни танлагани эмас,
балки шу касбга бўлган муноса-
бати муҳим.

Шуни айтиш кераки,
билим маскани тарбияла-
нувчиларини маънавий
жиҳатдан қамол толовчи
этиб воёга етказишга
алоҳида аҳамият бери-
лмоқда. Шу ўринда
«Маънавият ва маъри-
фат» хонасида олиб бо-
риладиган тарбиявий иш-
лар, ибратли тадбирлар
диққатга сазовордир.

Ҳозирги вақтда таълим
жараёнида компьютер-
лардан кенг фойдаланиш-
га ҳам эътибор қарати-
лмоқда. Бу борада ли-
цейда компьютерлардан
кенг фойдаланиш, замо-
навий тест усулларини
амалда мунтазам қўллаш
ҳам жамоада таълим-тар-
бия ишлари самарадор-
лигига эришишда муҳим
омил бўлмоқда.

— Жамоамизнинг таъ-
лим тарбиядаги саъй-ха-
ракатлари зое кетмапти,
— дейди лицей бошлиғи,
халқ таълими алоҳисси
Собиержон Аҳоров. —
Ҳар йили билим маска-
нимизни битираётганлар-
нинг 90-95 фоизи олий
ҳарбий билим юртлири ва
олий ўқув юртлирига ки-
раётганликлари фики-
римизнинг далилидир. Ли-
цейнинг собиқ битирувчи-
лари орасида ҳозирги
пайтда Куролли Қўлар-
миз сафида ўз зобитли-
кларини бажараятган ёш-
лар ана эканлигидан биз
фахрланамиз. Жамоамиз
бундан буюн ҳам маъна-
вий жиҳатдан баркамол
ёшларни Батанга муҳа-
бат ва садоқат руҳида
тарбиялаш йўлидаги иш-
ларини осойиста билан
давом эттиради.

Иристой ЭРГАШЕВ.

Муаллим бўлиш учун чуқур билим, касб маҳоратининг
ўзи камлик қилади. Бу улғу номга эришишнинг асосий
шарти ёш авлодга меҳр-муҳаббатли бўлишдир. Шаҳри-
миздаги 85-ўқувчи йиллик таянч мактабининг директори
Дилором Жавҳарова ана шундай фазилат муассаси.
Рашид Галиев олган суратлар.

лим беришдан чарчамай ке-
ляпти. Мактабда ҳамкасб-
лари орасида ҳам, ўқувчилари
олдида ҳам ўзининг хуш-
файллиги, камтаринлиги,
ҳадмага бирдек меҳрибон ва
самимийлиги билан ҳурмат
ва эътибор қозонди. Айниқ-
са, ўқувчилари у кишини жу-
мда ҳурмат, иззат қилишади.
Чунки Убайдулла ака ўқувчи-
ларга ўз билимини бутун қа-
лб қўри, жонқуярлиги билан
ўргатишга интилади. У киши-
нинг қўлидан 40 йил мо-
байнида неча юзлаб ўқувчи-
лар илм ўрганиб чиқибди.

Бугунги кунда 106-мак-
табда 5-синфдан 11-синф-
гача ҳар бирадан биттадан
синф ажратиб, лицей гуруҳ-
лари ташкил қилинган. Бу
гуруҳларда математика, она

биавий соатларни мунтазам
ўтказиб келади. Бу дарс-
ларда ота-онани эъзозлаш,
муомала маданияти, кийи-
ниш, сўзлашув одоби ҳа-
қида қизиқарли суҳбатлар

қилини. Лицей синфларни
туғаллаган ўқувчиларнинг
ақарияти олий ўқув юр-
тида тахсил олишмоқда.
Билимга чанқоқ, зехнли
ўқувчилар лицей гуруҳлари-
да кўпчилики ташкил қи-
лади. Бу ўқувчиларнинг би-
лимли, тарбияли бўлиш-
ларида албатта бошқалар ка-
тори Убайдулла аканинг
хизматлари ҳам бениҳоя
катта. Шунинг учун бўлса
керак, мактабда тарбияси
оғир болалар йўқ ҳисоби.
Чунки Убайдулла ака тар-

уштириб туради. Албатта
бундан ота-оналар ҳам, мак-
таб жамоаси ҳам хурсанд.
Убайдулла аканинг
рафикаси Муҳтабар опа ҳам
шу мактабда кўп йиллардан
бўён инглиз тилидан сабоқ
бериб, ҳурматли ўқитувчи-
лардан саналади.

Устознинг яна бир хи-
слатини айтиб ўтиш керак.
У киши мана 30 йилдики,
жамоатчи муҳбир сифати-
да «Тошкент оқшом»да,
республикамизнинг бошқа
газета ва журналларида
ўзининг оила ва мактаб

Фидойилар

ҚИРҚ ЙИЛЛИК
САБОҚ

Богбон кичик ниҳолдан улкан мевали дара-
хт, уларни кўпайтириб сўйим бог яратди. Бу
боғнинг ҳосилидан бутун эл бахраманд бўла-
ди. Ўқитувчи ҳам мисоли богбон. Ана шундай
фидойи, заҳматкаш энёкорлардан бири —
Убайдулла Абдуллаев ҳақида ҳар қанча фахр
ва ифтихор билан гапирсак арзийди.

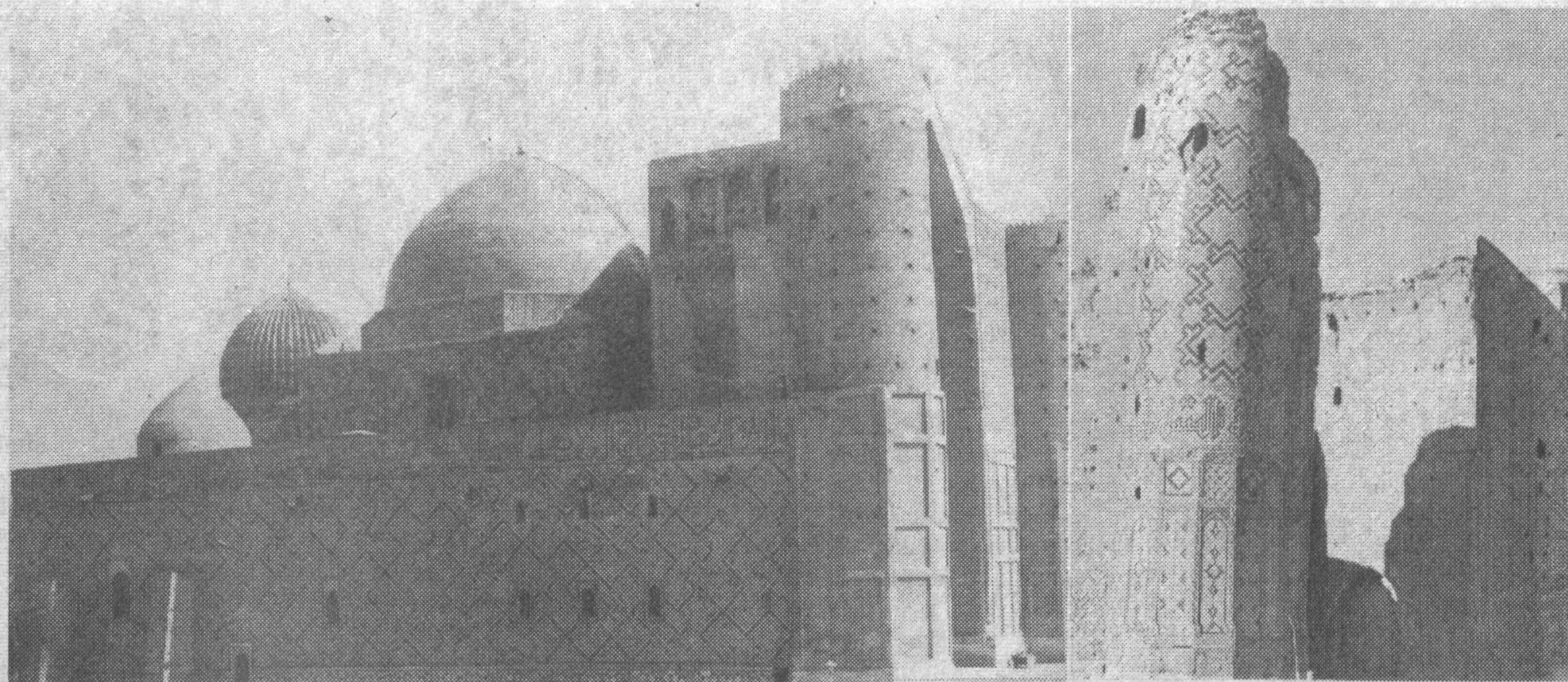
ушатириб туради. Албатта
бундан ота-оналар ҳам, мак-
таб жамоаси ҳам хурсанд.
Убайдулла аканинг
рафикаси Муҳтабар опа ҳам
шу мактабда кўп йиллардан
бўён инглиз тилидан сабоқ
бериб, ҳурматли ўқитувчи-
лардан саналади.

Устознинг яна бир хи-
слатини айтиб ўтиш керак.
У киши мана 30 йилдики,
жамоатчи муҳбир сифати-
да «Тошкент оқшом»да,
республикамизнинг бошқа
газета ва журналларида
ўзининг оила ва мактаб

ҳамкорлиги, ота-онани
улғулаш, одоб-ахлоқ маъ-
зуларидаги мақолалари
билан қатнашиб келади.
Айниқса, у киши кўлги ши-
навандаш, аския эса жо-
ну дили. Убайдулла ака ёз-
ган аския ва пайровлар га-
зетхонларга жуда маъқул
бўлиб келяпти. Ҳа, мана
шундай фидойи, меҳрибон
устозларимизга ҳар қанча
таъзим қилсак арзийди.

— Бугунги кунда респу-
бликамиз халқ таълими со-
ҳасида тўб ислохотлар
олиб боришмоқда, — дей-
ди Убайдулла ака. — Бу
ишларнинг барчаси кел-
ажакда билимдон, иқтидор-
ли, ўз касбини чуқур эга-
лаган ёшларни тарбиялаш-
га қаратилган. Ушбу вази-
фани бажариш муаллим-
дан сўнамас куч-ғайрат, ўз
касбига фидойилик фази-
латини талаб этади. Айни
пайтда шу йилнинг 20 ав-
густ кунини Ўзбекистон Рес-
публикаси Вазирлар Маҳ-
камасининг «Ўқитувчилар
ва ўқувчилар турмуши мо-
дий шароитларини яхши-
лашга оид кўшимча чора-
тадбирлар тўғрисида»ги
қарор билан қарори биз
муаллимларни янада руҳ-
лантриб юборди. Зеро
ўқитувчиға гамхўрлик — ке-
лажак авлодга гамхўрлик
демакдир...

Дилором ИКРОМОВА.

Умрингизни бир тарозига солиб, чамалаб кўрганмисиз? Шунда қалбингизда бир фикр чақмоқдек чақнаб ўтиб, вужудингиз ўртаниб кетгани аниқ. Биринчи ўйлаганингиз умр ҳақида, унинг шунчалар қисқалиги ҳақидалиги ҳам аниқ. Ҳаёт олдида, абадиёт олдида битта инсон умри — гарчи у қанчалар узоқ яшамасин гурт чаққандаги лов этиб ёниши аниқлиги қисқадир.

Ким қаерда бундай ҳаёлга боради, билмадим, лекин мен боқий обидалар қаршида шундай маҳзун ўйларга берилмаман. Яна шунга амин бўламанки, эзгулик учун лоқал битта гишт кўйган меъмори-нинг, наинки меъмор, ҳар бир кишининг умри боқий қолади.

Раҳматли Ойбек домла Бухорои Шарифни кўрганида ҳар гал ҳайратланар эканлар. Бир сафар ҳайрати шунчалар тошиб кетиб, «Тоштугён» деб ҳайқирган! Ойбек домланинг руҳи покига таъзим қилиб, ушбу номларни мен ҳам «Тоштугён» атайдим.

Самарқандга йил сайин келаётган одамларнинг сони ортаёпти. Айниқса, Амир Темури Сохибқироннинг 660 йиллиги тантаналари кунларида обидалар ўзгача чирой, ўзгача латофат касб этди. Буюк Бибихоним масжиди ўзининг асл ҳолига қайтди. Шохизинда, Ўри Амир сингари мақбаралар тамоман янгидек либос кийди. Регистон майдонининг бугунги қиёфасини кўриб кўзингиз яшнаб кетади. Биронта обиди йўлги унга таъмирчи устанинг қўли тегмаган бўлсин. Биронта ўтмишини суйган одам бундоқ хайрли юмушдан четда қолгани йўқ: битта бўлса ҳам гишт узатиб, битта бўлса ҳам кошинини ар-тиб, устанинг қўлига тутказди.

Булар Истиқлолнинг неъматлари, Истиқлолнинг юртимизга олиб келган буюк Ўйғонининг зарралари! Буюк Ўйғонинг эса буюк туғёнларни бунёд этиши табиий.

Шахрисабз, Бухоро, Самарқанд, Хива, Тошкент... Инсон тараққиётининг тилло бешиклари. Ҳар бир гишти — тарих, ҳар бир минораси — буюклик, ҳар битта алломаси — бир дунё!

Кўзларимни юмаману, ўзимни тасаввур денгизига, ҳаёлот уммони ич-ра кўраман. Худди буюк шахарлар курган меъморлар, салтанат тузган султонлар нигоҳи қадалгандек: «Ҳой, сен олис йилларда яшаётган авлодим! Бизларни биласанми? Авлод-аждодингни ҳеч суриштирдингми? Қандоқ яшайсан ўзи?»

Етти авлод-аждодимни суриштириб билолмадим. Танглайимиз Римдан тортиб Афинагача, Магелландан тортиб Колумбгача ўрганиб кўтарилди. Пётрга таҳсинлар ўқидик, Дмит-

рий Донский Мамайни енгиб, Олтин Урдани кулатди деган ёзувларга чипа-чин ишондик. Лекин Олтин Урдани тор-мор қилган Амир Темури эканку! Фидойи халқимиз Бухоро, Самарқанд, Хива, Шахрисабз, Термиз, Насафни курган эканку!? Жалолиддин Мангубердидек мард аждоқларимиз, Темури Маликдек эрксевар саркардаларимиз бор эканку! Бу ёқда «Бобурнома», «Темуринома», «Зафарнома», «Абдуллонома» сингари буюк тарихларимиз битилган асарлар бор эканку! Бахоуддин Накшбанд, Нажмиддин Кубро, Хожа Ахрор Валийлар, Зангиота

тахсил олган экан. Ҳофиз Кўҳакий, Тўхтабой (1912 йил) мадрасаларини — бу гапимга хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг магазинларнинг омборхонаси бўлган экан. Ахир уларнинг ҳаммаси бўш шишалар, турли-туман маҳсулотлар сақланадиган беминнат жой бўлганда. Ким билсин, Хожа Ахрор Валий масжидида бир пайтлар (яъни инкилобдан кейин) мушриклар оиласи билан яшаган десам ишонасизми? Хайриятки бугун Фуқрат таълим олган Кўкалдош мадрасаси асл ҳолига қайтарилди. Хожа Ахрор Валий масжиди ҳам асл салобатини олса ажаб

манзара дилимни ғашлади. Бир томонда улугвор мақбара, иккинчи томонда ҳарбий қисм машқ ўтказаяпти.

— Бошқа ер йўқмикан, — дедим гижиниб.

— Шукр қилинг. Ҳамюртимиз Исо Ат-Термизийнинг 1200 йиллиги тўйи муносабати билан очилди Ал-Ҳаким Термизий мақбараси. Бўлмаса, маҳсус рухсат билан кирардингиз. Шу баҳона мақбара таъмирланди, йўллар текисланди, атрофи обод бўлди.

— Нега энди Ал-Ҳаким Термизий? Собир Термизий эмасми?

— Э, йўқ, бу бошқа Термизий, —

— Мақбара гўмбазларига қаранг, — деди Ражаб ака. — Нақш деб ўйлап-сизми. Асло ундай эмас. Ёзув булар. Хатто қабр тошига ҳам Қуръони Каримдан 60 сураси ёзилган.

Гўмбазлар остидаги бу нафосат, бу шарофатни кўриб ақлим лол эди. Хусусан, мрамор қабртошига боқиб, одамзот шундай обида яратганига ҳайратда қолгандим.

— Сиз кўриб турган қабр тошининг бўйи уч метру ўн сантиметр, эни бир метру ўн сантиметр, баландлиги эса 2 метру 10 сантиметр, — деди Ражаб ака. — Биласизларми, қабр тошини ким қўйдирган? Мирзо Улуғбек ҳазратлари.

Шу онда Амир Темури хазратлари ўз ғалабалари шарафига қўйдирган Аҳмад Яссавий мақбараси ёдимга тушди. Аҳли жаҳонни ҳайратга солиб турган бемисли санъат обидасини қўйдирган сохибқиронга, унинг беназир авлодларига чуқур ихлос, ҳурмат хисларини туйдим.

Мени қабр тошининг икки ёнбошига ўйиб ишланган минорача шакли ўзига тортди.

— Нимага ўхшайди? — Ражаб Эрганов ҳикоя қилишдан тўхтади.

— Ё тавба! — Хайратимни яширолмадим. — Телеминоранинг худди ўзи-ку!

— Ана шунақа! — гапига якун ясади Ражаб ака.

Мен эса мабодо шу ҳодиса ҳақида ёзсам, ўқиганларни сўзимга қандай ишонтираман деб ўйлардим, кўпгина телеминоралар тарихи шу қабртошидан кўчирилган десам ҳеч ким ишонмайди. Аксини айтсам «бўлиши мумкин» дейишади...

Мақбарани зиёрат қилиб ташқарига чиқдик. Атрофга кўҳна пишиқ гишт парчалари сочилиб ётарди. Шундоқ-кина Амударё соҳилида улкан тепа қад кўтарган эди. Тепа қадимда девор бўлган чоғи, гишт қолдиқлари, йўлаклар шундоқкина кўриниб турарди. «Булар нима?» деб сўровдим Ражаб ака хўрсинди.

— Қадимги Термиз шаҳрининг қолдиқлари. Шу кўрган ёдгорлигингизнинг ҳаммаси тарих.

Шунча йил ўзбек бўлиб Ўзбекистонда яшасаму, бунинг устига оқ-қорани танисаму шу шаҳар ҳақида эшитмаган бўлсам?! Ҳеч ким эътибор бермаса. 1957-1958 йилдан бошлаб ҳарбий қисм бу ерни ўраб олиб, ҳар кун тўпбозлик машқи ўтказса... Яхшиямки бу ҳолга чек қўйилди. Менку шундоқ кўзим очик ўқимишли кўр эканман, ўзгалардан нима деб гина қиламан.

Зиёратгоҳдан чиқаверишда кўзимда ёш, қалбимда алам билан оркамга ўғрилиб қарардим. Назаримда 1275 ёшга кирган мўйсифид Ал-Ҳаким Термизий оппоқ соқолларини силаб, тарих китобини кўтариб, биз гумроҳларга варақлаб кўрсатаётгандек туюлаверди...

...Бугун истиқлол шарофати ила Исо ат-Термизий, Ал-Ҳаким Термизий, Собир Термизийларнинг турбалари муқаддас қадамжолар эканлигини эътироф этгим келади.

Бухорои Шарифга, бугун 2500 йиллиги нишонланаётган Бухорои Шарифга 1969 йилда илк бор товошим текканда қанчалар гурурга тўлган эдим. Бирёқда чор Минор, Токи Сафрон, Токи телелафуркон, Токи заргарон, Шоҳруд канали, Минораи Калон, Масжиди Калон, Лабиҳовуз, Мирараб мадрасаси... Кўзларим ўйнайди... Ахир бу муқаддас жойларнинг тўпроғини одамлар кўзига суртган, тавофи этган.

Ушанда бир воқеани кўриб ёкамни ушлаганман: Масжиди Калоннинг дарвозасига эшак боғлиқлик турарди. Ич-карида қўй-сигирлар... Ушанда шундай алам қилгандики... Амир арқининг қолдиқларини (ҳа, ушанда қолдиқлар эди) пул тўлаб томоша қилгандик. Лабиҳовуз сувларининг зардоб рангидан қанчалар изтироб чекмадик.

Бугун Бухорои Шарифнинг таровати, латофати тамом ўзгача. Минораи Калоннинг қадди яна ҳам ростлангандек гўё. Масжиди Калон ораста, бу ердан яхши ниятли кишиларнинг қадами узилмайди. Барча истиқлолимиз абадий бўлсин дея Оллоҳга илтижо қиладилар. Ўзлгимизни қайтарган истиқлолга ҳамду санолар, эзгу тилақлар қадим ва навқирон Бухоро кўчини тўлдириб турибди.

Хиванинг Ота дарвоза, Полвон дарвозасини кўрганмисиз? Тош ҳовлини сизга яна таъриф этмоғим даркор эмасдир. Сиз мадрасанинг меҳмонхона бўлганини кўрганмисиз? Мен кўрганман. Ўзбекистон Республикаси фан арбоби Малик Муродов бунга гувоҳлик қилиши мумкин. У киши, Хивадаги меҳмонхонада бир ҳафта яшаган. У ерда ҳамма шароит бор эди: сув, заруратхона, ваннахона. Кишлар ўқиган экан уша мадрасада? Қайси аллома, қайси хужрада илм ўрганган экан? Энди кимлар келиб кетаяпти, бу улуг даргоҳга? Билмадим, ҳозир балки уша меҳмонхона ҳам йўқ бўлган-дир. Иншооллоҳ, шундай бўлсин. Бугун 2500 ёшга кирган Хиванинг чиройига асло доғ тушмасин.

Тарихий обидалар — оддийгина бинолар эмас. Улар бизни келажакнинг турли мақсадларига элтгувчи тулпорлар. Улар кишанда эди, кишан парчаланди, тулпорлар кўкка сапчийдиган шижоатда бугун.

— Эй, тулпорлар, бизни нурли келажакка элтадиган туёқларингиздан ўт чақнасин! Бир донга гиштингизга ҳам доғ тушмасин, — дедим келади.

Шунда улуг биноларни кўриб бизга мерос қилиб қолдирган меъморларнинг нидоси кўлогимга чалинади:

— Йолох омин! Эй авлодларим, истиқлолнинг қадрига етинг. Ҳар бир обида бу тоштугён, бу сизнинг абадиётингиз қўшиғидир. Шу қўшиқ мангу соф бўлсин, мангу жаранглаб турсин!

Темури УБАЙДУЛЛО.

Шу йилнинг 2 октяб-ридан 5 октяб-рига қадар шахримизда биринчи марта «Саломат-лик» шиори остида пойтахт хотин-қизлар спартакиадаси ўтказилади. Ҳозир барча туманларда унга қизгин тайёр-гарлик кетмоқда. Бизнинг Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари, шаҳар хотин-қизлар кўмитасининг раиси Фа-рида АБДУРАҲИ-МОВА билан суҳба-тимиз ҳам шу ху-сусда бўлди.

— Фарида Йўлдо-шевна, шахримизда хотин-қизлар спарта-киадаси қандай мақ-садларни кўзлаб таш-кил этиляпти?

— Албатта, хотин-қизларимиз саломатлигини мустаҳкамлаш, уларни спортга, жисмоний тарбияга жалб этиш олди-мизда турган энг муҳим вазифалардандир. Зеро, соғлом онандан соғлом

Спорт

**АЁЛЛАРИ
СОҒЛОМ
ЮРТНИНГ...**

фарзанд дунёга келади, деб бежиз айтишмаган. Асосий мақсадимиз ту-ғиш ёшидаги аёллар, кўп қаватли уйларида истиқо-мат қилиб, жисмоний меҳнат, фаол ҳаракат билан кам машғул бўлган хотин-қизларимизни жис-моний тарбия ва спортга кенг жалб этиш, уларда соғлом турмуш тарзига меҳр уйғотиш, маданий дам олишни ташкил этишдир. Ахир мактаб-ларда қизларимиз оз бўлса-да, жисмоний тар-бия билан шуғулланиша-ди, ҳаракатли ўйинлар уйнашади, сўнг эса бо-ла-чақа, рўзгор ташвиш-лари деганлариди, улар-нинг спорт ҳаётида ўзи-лиш бўлиб қоляпти. Шу сабабдан спартакиадада иштирок этувчилар ёши-ни 18 дан бошлаб бел-гилладик. Бизнинг такли-фимизни Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов ҳам қўллаб-қувватлаб, спартакиадани ўтказиш тўғрисида қарор чиқарди, керакли микдорда маб-лағ ажратди.

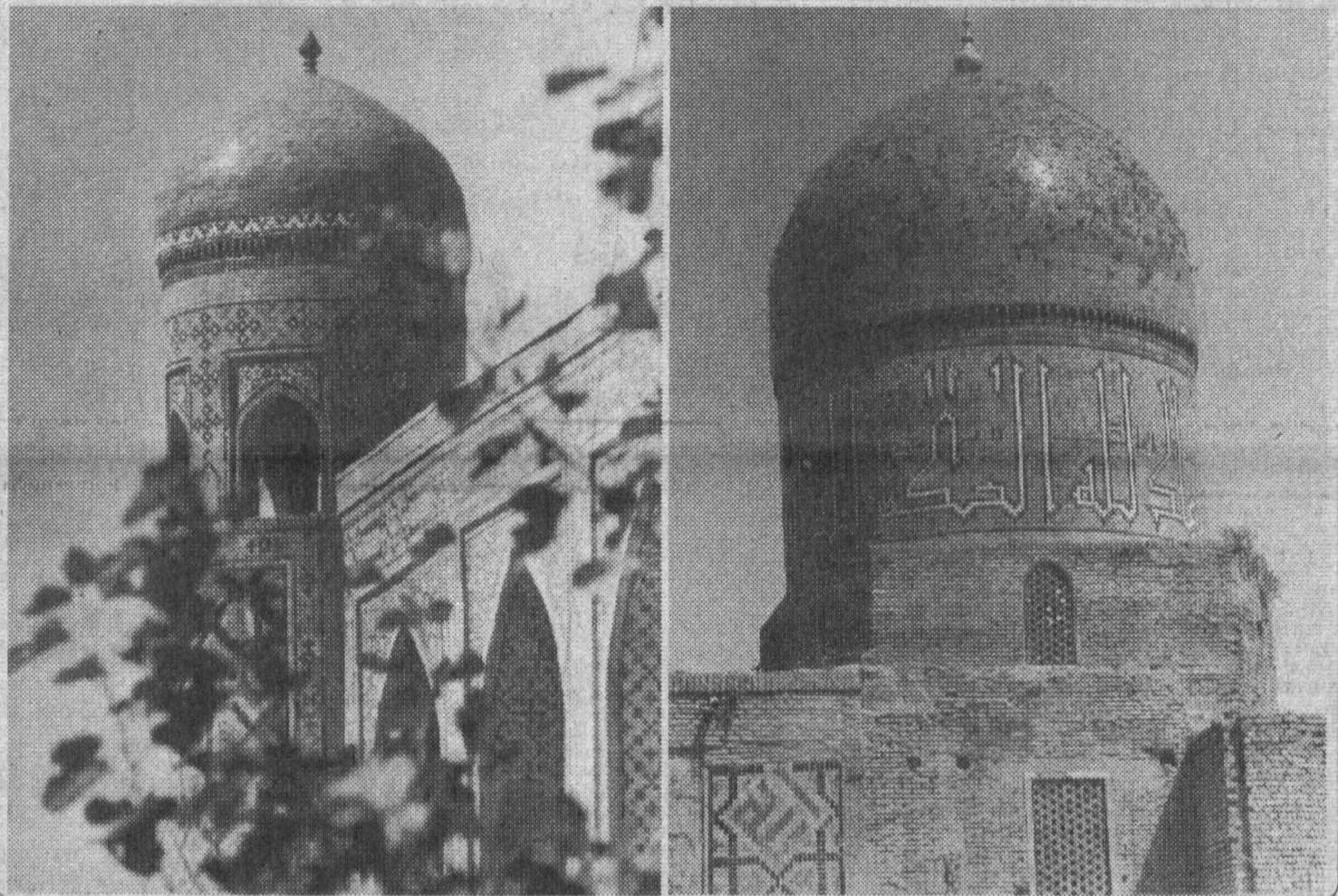
— Спартакиадани ўт-казиш учун қандай тайёргарлик қўрилди ва унда кимлар қатна-шади?

— Спартакиадани юқо-ри савияда ўтказиш мақ-садида шаҳар хотин-қиз-лар кўмитаси билан бир қаторда пойтахт жисмо-ний тарбия ва спорт кў-митаси, Соғлиқни сақлаш ва Халқ таълими бош бошқармалари, «Қамо-лот», «Соғлом авлод учун», «Маҳалла», «Меҳ-рошадат ва саломатлик» жамғармаларининг пойтахт бўлимлари, қаса-ба уюшмалари Тошкент шаҳар кенгаши ҳамкор-лигида кенг миқёсдаги ташкилий ишлар амалга оширилди. Спартакиада дастуридан эса аёллар-миз қийналмасдан завқ-шавқ билан беллашади-ган, қўлай ва осон во-лейбол, бадминтон, бас-кетбол, стол тенниси, шахмат-шашка, теннис, енгил атлетика каби сак-кизта спорт-соғломлаш-тириш ўйинлари жой ол-ган. Беллашуларда ту-манларда ўтказилган му-собақаларда сараланган туман тарма жамоалари қатнашади. Ҳар бир тумандан 50 нафардан жами 600 хотин-қизнинг иштирок этиши мўлжал-ланяпти. Ва мусобақа на-тижасида ҳар бир туман-нинг нимага қодирлиги аниқланади. Спартакиа-данинг умумжамоа ҳисо-бидаги, спорт турлари бўйича, шахсий биринчи-ликлар бўйича барча го-либлари ташкилий кўми-танинг бош соврин, маҳ-сус кубоклар, эсдалик совғалари ва фахрий бр-лиқлар билан мукофотла-нади. Энг муҳими, спар-такиада мусобақалари ўтказиладиган барча ўйин-гоҳлар, спорт заллари тайёр ҳолга келтирилди.

Шаҳар хотин-қизлар спартакиадасини анъана-вий қилиб, ҳар йили «Ма-ҳалла кўни» байрами арафасида ўтказиш ния-тимиз бор.

Дилшод ИСРОИЛОВ суҳбатлашди.

ТОШТУҒЁН

Ҳимматийлар илму ҳикмати жаҳонни лол қолдирган эканку! Бугун кўзларимиз очилиб, босган изимиздан гул сочилиб турганда, бир бурда нонимизни беҳадик еганимизда олам жаҳон мазмун мужассам эмасми?

Хаёлим қуши парвоз этади...

Мен Тошкентда биттагина 1570 йилда қурилган Кўкалдош мадрасаси, кейин Бароқхон (у ҳам 1570 йилда тикланган) мадрасаси бор деб билардим. Янглишган эканман. Тошкентда 320 та масжид, мадраса бор экан. Буни қарангки Абулқосим мадрасасида (1790 йил) улуг адибимиз Абдулла Қодирий

эмас. Тўхтабойвачча масжидида минглаб мўмин-мусулмонлар истиқлолимиз абадийлиги учун дуога қўл кўтаришарди. Ҳофиз Кўҳакий масжидининг улугворлигини кўриб ҳар гал ҳайратга тушаман.

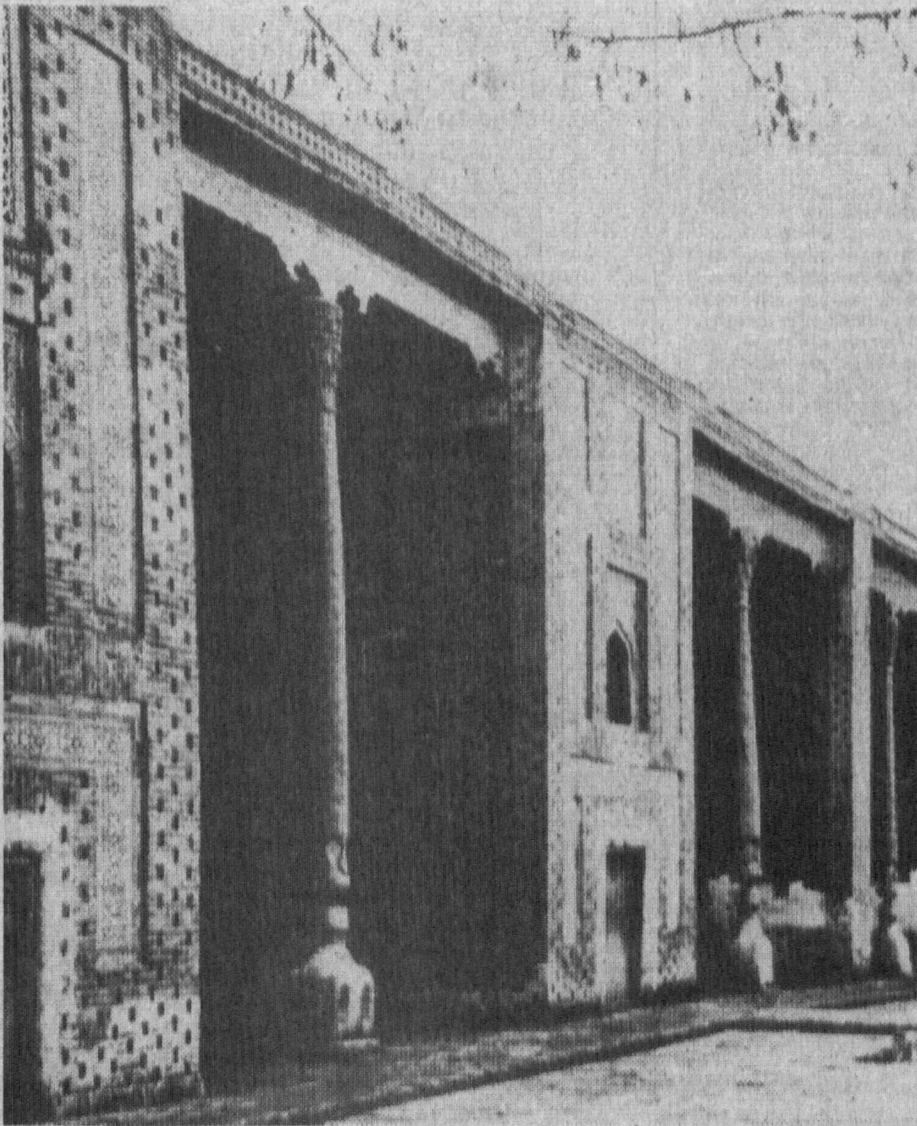
Бу каби мисолларнинг қанчасини айтмай? Қайси бирини айтмай? Бир гал (бундан ўн йиллар олдин) Термиз са-фарида бўлганимда дўстим Бахтиёр «Тўшдан кейин Термизий бобо зиё-ратига борамиз» деб қолди. Даров-рози бўлдим. «Қабрини зиёрат қилиш насиб этганига шукр», дедим.

Мақбара сари кириб келаётгандаги

Бахтиёр менга ғалати тикилди.

Мақбарага қираверишда, бизни са-ройбон Ражаб ака қутиб олди.

Ал-Ҳаким Термизий 749—750 йил-да туғилиб, 869 йилда 120 ёшда қа-зо қилган. Шундаям ўз ажали билан эмас, қасддан ўлдирилган. Унинг «Солно-ма», «Наҳож» (Тўғри йўл), «Наводи-рул усул» сингари ўнлаб ўлмас асар-лари бор. Улуғбек бу тенгсиз алло-мани ўз устозим деб эътиқод қўйган. Энг эътиборга сазовор жойи Тер-мизий ҳазрат Исмоил Бухорийга таъ-лим берган алломаи замонлардан тах-сил олган экан.

Яқинда Алмати шаҳрида Буюк Британия Хукушунослар жамиятининг «Европа ҳамкорлиги ҳукуқини ташкил этиш, ривожлантириш ва уни ҳозирги кундаги ҳаракатлари» мавзусига бағишланган илмий-амалий семинари бўлиб ўтди. Унда Тошкент Давлат юридик институтининг энг иқтидорли 33 нафар талабалари қатнашдилар. Бугунги суҳбатдошимиз ушбу семинар иштирокчиси, «Хуқуқ тартибот» факультетининг 5-курс талабаси Музаффар Хужаев.

Музаффар, авваламбор бўлиб ўтган семинар ҳақида гапириб берсангиз.

— Муваффақият даражасида Президентимизнинг раҳнамолигида юқори малакали кадрлар тайёрлашга жуда катта эътибор берилганлигини билан ҳис этиб турибмиз. Иқтидорли ёшларимиз «Умид» жамғармаси йўлланмаси билан хориждаги энг нуфузли ўқув юрталарида тахсил олоқдалар. Талабаларнинг турли илмий анжуманларда иштирок этиши ҳам уларни муваффақият билан қўриқиб, илмий изланишларига қанот бахш этяпти.

Ўтган йили Самарқанд шаҳрида Буюк Британия Хукушунослар жамиятининг етук мутахассислари томонидан Марказий Осиё республикалари хукушунос талабаларининг биринчи семинари бўлиб ўтган эди. Алмати шаҳрида мазкур жамият иккинчи бор илмий-амалий семинарини ўтказди. Унда Ўзбекистон, Қозғистон ва Қирғизистон Республикаларидан 100 га яқин иқтидорли бўлажак хуқушунослар иштирок этди. Семинарда асосан Европа ҳамкорлиги хуқуқини ташкил этилиши, ривожланиши ва амалга ошираётган ишлари ҳақида тулиқ маълумотлар берилди. Бундан ташқари халқаро савдо муносабатларининг олиб борилиши ва ҳозирги кунда энг асосий муаммо бўлиши, инсон ҳуқуқларини муҳофаза этишга оид масалалар ҳам қўриб чиқилди.

Ушбу дастурларнинг барчаси билимимиз, дунёқарашимизнинг бойишига катта ёрдам берди. Семинар кун тартиби ва ўтказилган машғулотлар ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз. Ушбу семинарларда инглиз тилини мукамал билан билган, унда эркин суҳбатлаш олдидан талабалар катнашиш ҳуқуқига эга бўлишди.

Гуруҳ раҳбаримиз — чет тиллар кафедрасининг мудири Комил Рафиқов билан биргаликда бир неча қўшимча дарслар ўтказиб, ўз билимимизни яна бир бор синовдан ўтказган бўлсак-да, борган кунимиз малакали мутахассислар томонидан билимларимиз қайта текширилди. Шундан сўнг гуруҳлар белгиланди. Натигада 6 та гуруҳдан 3 таси бошлангич, 3 таси қўйилган гуруҳларга ажратилди.

Кун тартибига кўра нослари белгиланган дастурга асосан 10 га яқин машғулотлар ўтказилди. Айниқса, дарс давомида биз инглиз тилида, халқаро хуқуқ оид махсус ибораларни ишлатган ҳолда ҳақиқий суд жараёни қатнашчиларнинг ролларини бўлиб олиб, ўзимиз шу жараёни ўтказиш ҳуқуқига эга бўлидик.

Семинар сўнггида барча қатнашчиларга ушбу курсни муваффақиятли якунланганлиги ҳақида сертификат топширилди.

Машғулотлардан ташқари яна қандай тадбирлар ўтказилди? Шаҳар сизда қандай таассурот қолдирди?

— Алмати шаҳрида биринчи бор бўлишим. Сафар давомида Алматининг диққатга сазовор жойлари ва қўллаб маданият масканлари ва тарихий ёдгорликлари билан яқиндан танишдик.

Қозғистон Давлат хуқушунослик университетида илмий анжуман ўтказдик. Талабалар ўртасида «Нима?», «Қачон?», «Қаер-

да?» қўшиқ ва рақс танловлари ўтказилди.

Музаффар, юрист бўлиш болалигидаги орзуингиз экан, Ойлангизда бу соҳага алоқадор кишилар борми?

— Ота-онанинг касби иқтисодчилик. Бу соҳани танлашимнинг сабаби, бобом Фахриддин Хужаев «Набираларимдан бирортаси хуқуқшунос бўлса, кишиларга ёрдами тегса», — деб орзу қилган эканлар. Узим ҳам кўпроқ бошқа дарсларга нисбатан тарих ва хуқуқ фанларига жуда қи-

қанча фахрлансам арзийди. Гуруҳимизда 12 талаба бўлса, уларнинг барчасини иқтидорли, ўз соҳасини ҳурмат қилаётган кишилар деб биланман. Гуруҳдошларимнинг аксарияти имтизони стипендия олиш бахтига муяссар бўлган. Институтимиз қошида «Инсон ҳуқуқлари ва гуманитар хуқуқни урганиш» маркази ташкил этилган. Шу марказнинг ўз кутубхонаси бўлиб, бу ердан биз ўзимизга керакли бўлган барча дарслик ва адабиётларни олиб ўқишимиз, фойдаланишимиз мумкин. Марказ раҳбари Омонулло Муҳаммаджонов бу ишда бизга яқиндан ёрдам берадилар.

Сўхбатимизни соҳага алоқадор бўлган савол билан якунласан. Сиз хуқуқий маданиятни қандай тушунасиз?

— Менинг англашимча хуқуқий маданият энг аввало қонунни ҳурмат қилиш, унга итоат этиш, хуқуқ-тартибот идоралари

зиқардим. Дарсликлардан ташқари қўшимча адабиётлар топиб, шу фанлар билан яқиндан танишишга ҳа-

ҚАНОТ БАХШ ЭТАДИ

сўнг талабалар билимлари текширилди. Бир ҳафта давомида инглиз хуқуқшу-

нослари белгиланган дастурга асосан 10 га яқин машғулотлар ўтказилди.

Айниқса, дарс давомида биз инглиз тилида, халқаро хуқуқ оид махсус ибораларни ишлатган ҳолда ҳақиқий суд жараёни қатнашчиларнинг ролларини бўлиб олиб, ўзимиз шу жараёни ўтказиш ҳуқуқига эга бўлидик.

Семинар сўнггида барча қатнашчиларга ушбу курсни муваффақиятли якунланганлиги ҳақида сертификат топширилди.

Машғулотлардан ташқари яна қандай тадбирлар ўтказилди? Шаҳар сизда қандай таассурот қолдирди?

— Алмати шаҳрида биринчи бор бўлишим. Сафар давомида Алматининг диққатга сазовор жойлари ва қўллаб маданият масканлари ва тарихий ёдгорликлари билан яқиндан танишдик.

Қозғистон Давлат хуқушунослик университетида илмий анжуман ўтказдик. Талабалар ўртасида «Нима?», «Қачон?», «Қаер-

да?» қўшиқ ва рақс танловлари ўтказилди.

Музаффар, юрист бўлиш болалигидаги орзуингиз экан, Ойлангизда бу соҳага алоқадор кишилар борми?

— Ота-онанинг касби иқтисодчилик. Бу соҳани танлашимнинг сабаби, бобом Фахриддин Хужаев «Набираларимдан бирортаси хуқуқшунос бўлса, кишиларга ёрдами тегса», — деб орзу қилган эканлар. Узим ҳам кўпроқ бошқа дарсларга нисбатан тарих ва хуқуқ фанларига жуда қи-

қанча фахрлансам арзийди. Гуруҳимизда 12 талаба бўлса, уларнинг барчасини иқтидорли, ўз соҳасини ҳурмат қилаётган кишилар деб биланман. Гуруҳдошларимнинг аксарияти имтизони стипендия олиш бахтига муяссар бўлган. Институтимиз қошида «Инсон ҳуқуқлари ва гуманитар хуқуқни урганиш» маркази ташкил этилган. Шу марказнинг ўз кутубхонаси бўлиб, бу ердан биз ўзимизга керакли бўлган барча дарслик ва адабиётларни олиб ўқишимиз, фойдаланишимиз мумкин. Марказ раҳбари Омонулло Муҳаммаджонов бу ишда бизга яқиндан ёрдам берадилар.

Сўхбатимизни соҳага алоқадор бўлган савол билан якунласан. Сиз хуқуқий маданиятни қандай тушунасиз?

— Менинг англашимча хуқуқий маданият энг аввало қонунни ҳурмат қилиш, унга итоат этиш, хуқуқ-тартибот идоралари

зиқардим. Дарсликлардан ташқари қўшимча адабиётлар топиб, шу фанлар билан яқиндан танишишга ҳа-

ходимлари факат ўзлари хуқуқий билимдон бўлиб қолмасдан халқимиз уртасида қонунни эътиқод даражасида қутариш учун астойдил ҳаракат қилишлари зарур. Хуқуқшунос шахсий иборати билан қонун муқаддас эканлигини ҳар қўниги фаолиятида ибтидолаб турса одамлар ҳам хуқуқлари, қадр-қиммат, шаънини ҳимоя қилиш зарурати туғилганда уларга мурожаат этадилар, хуқуқшунослари ўзларининг ҳимоячилари, маслаҳатчилари, деб биладилар.

Шунинг учун бирдан-бир мақсадим Ўзбекистон халқи хуқуқий маданиятини юксалтириш ва қонун устуворлигини таъминлаш учун юқори малакали хуқуқшунос бўлиб етишишдир.

Сўхбатдош: Маъмура РЎЗИЕВА. СУРАТДА: семинар қатнашчиларидан бир гуруҳи. Музаффар Хужаев (ўнгдан учинчи).

Ирина Матарица билан 1997 йилги кузги-қишги мавсум моделлари намоиши этилаётган пайтда, танлаш ҳолида бўлиб ўтди. Маълумки, у юксак даражада ўтказилди. Яқини намоишда ўн муаллиф ўз тўпламларини намоиш этди.

Шунинг айтиш кераки, залга тўплан-

шабинлар орасида элчионалар ва турли халқаро ташкилотларнинг вакиллари ҳам бор эди. Бу ерда шунинг таъкидлаш кераки, «Бухоро олтини» — ёш муаллифларнинг дастлабки ишидир. Ушбу тўпламнинг расмий тақдими эса Ўзбекистоннинг қадимий шаҳарлари бўлиши Бухоро ва Хива-

нинг 2500 йиллигини байрам қилиш маданий дастури доирасида ўтказилди.

Ушбу мафтунок байрамдан олган ўз таассуротини Италиянинг Ўзбекистондаги Факултетида ва мукотаррифи Иоланда Брунетти Гетц шундай изҳор этди: «Республикангизда бўлган пайтмизда мен ўзбек маданиятининг ҳақон қўламини эга эканлигига ишон ҳис қилдим. Лекин ушбу фестивалда кўраганим мени тасоввир ўзига мафтун этди. Бу ерда факат бир нарсаси ажабланиш мумкин: масалан, икки ёш моделиер уста — «Бухоро олтини» тўпламининг муаллифлари қандай қилиб бунчалар бой тарихга, аъёнлар ва расм-русумларга чўқур кириб боришди экан? Ушбу танловнинг ўзи жуда чўқур таассурот қолдирди. Лекин унинг асосий ўзаги шунчалик эрп илҳом ва дид билан миллий аъёнлардан фойдаланилганлидир...»

Илмира ЗАЙНУТДИНОВА. СУРАТЛАРДА: 1997 йилги кузги-қишги мавсум моделлари намоишидан лавҳалар. Рашид Галиев олган суратлар.

«БУЮК ИПАК ЙЎЛИ БЎЙЛАБ ТУРИЗМ»

Шаҳримиздаги «Хамар» кўргазмалар залида бўлиб ўтган кўргазма ана шу ном билан аталди. Уни «Ўзбектуризм» миллий компанияси уюштирди.

Биз халқаро туристик кўргазма директори Нигора Ҳасанова билан мулоқотда бўлдик.

— Бу гал бўлиб ўтган учинчи кўргазмада жоннинг 35 мамлакатидан, шу жумладан АҚШ, Англия, Германия, Эрон, Туркия давлатларидан 150 дан зиёд сайёҳлик фирмалари иштирок этди, — дейди Нигора Ҳасанова. — Аввал бўлиб ўтган кўргазмалар қатори бу галгиси ҳам Буюк Ипак йўлига бағишланган халқаро анжуманининг ўзига хос мантиқий да-

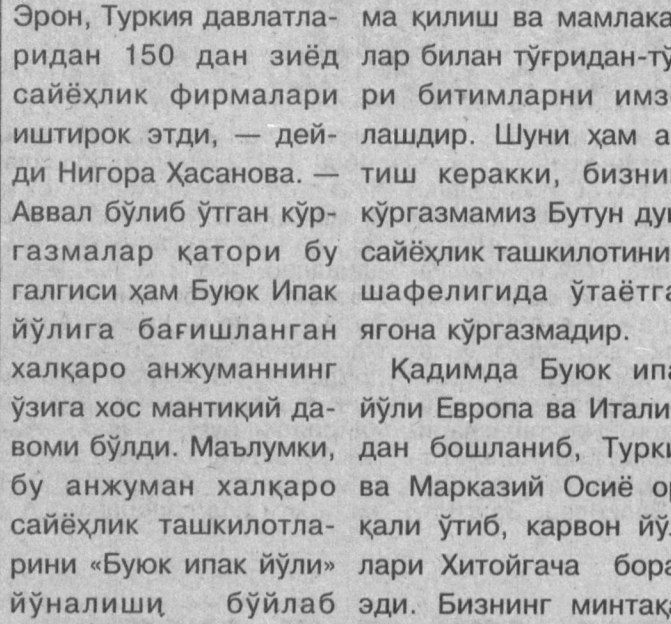
воми бўлди. Маълумки, бу анжуман халқаро сайёҳлик ташкилотлари «Буюк ипак йўли» йўналиши бўйлаб эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

Биз халқаро туристик кўргазма директори Нигора Ҳасанова билан мулоқотда бўлдик.

— Бу гал бўлиб ўтган учинчи кўргазмада жоннинг 35 мамлакатидан, шу жумладан АҚШ, Англия, Германия, Эрон, Туркия давлатларидан 150 дан зиёд сайёҳлик фирмалари иштирок этди, — дейди Нигора Ҳасанова. — Аввал бўлиб ўтган кўргазмалар қатори бу галгиси ҳам Буюк Ипак йўлига бағишланган халқаро анжуманининг ўзига хос мантиқий да-

воми бўлди. Маълумки, бу анжуман халқаро сайёҳлик ташкилотлари «Буюк ипак йўли» йўналиши бўйлаб эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

миз ана шу йўлда географик жиҳатдан ҳам, тарихий жиҳатдан ҳам марказий ўринни эгаллаган ва шундай бўлиб қолмоқда. Ана шу боисдан Ўзбекистон халқаро йўналишларни ривожлантириш бўйича мувофиқлаштирувчи марказ этиб танланган...

27 сентябрь кунини ўз иштини низоҳисига етказган кўргазмада хорижий фирмалар «Ўзбектуризм»нинг минтақавий бўлимлари ва республиканинг хусусий компа-

ниялари билан шартномалар имзолаш имконига эга бўлдилар. Бу кўргазмада биринчи марта Кипр, Малайзия, Узоқ Шарқ ҳам иштирок этди.

Ўтган йили 200 дан зиёд шартномалар имзоланган эди. Бу галги ярмаркада эришилган натижалар ҳам салмоқли бўлди.

Хондамир СОЛИХОВ. СУРАТЛАРДА: ярмаркадан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Биз халқаро туристик кўргазма директори Нигора Ҳасанова билан мулоқотда бўлдик.

— Бу гал бўлиб ўтган учинчи кўргазмада жоннинг 35 мамлакатидан, шу жумладан АҚШ, Англия, Германия, Эрон, Туркия давлатларидан 150 дан зиёд сайёҳлик фирмалари иштирок этди, — дейди Нигора Ҳасанова. — Аввал бўлиб ўтган кўргазмалар қатори бу галгиси ҳам Буюк Ипак йўлига бағишланган халқаро анжуманининг ўзига хос мантиқий да-

воми бўлди. Маълумки, бу анжуман халқаро сайёҳлик ташкилотлари «Буюк ипак йўли» йўналиши бўйлаб эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб, Туркия ва Марказий Осиё орқали ўтиб, қарвон йўллари Хитойгача борар эди. Бизнинг минтақа-

кайтадан тиклаш бўйича барча саъй-ҳаракатларни бирлаштириш шiori остида ўтган эди. Бизнинг ўтказаятган бундай кўргазмалардан кўзда тутган мақсадимиз республиканинг сайёҳлик салоҳиятини реклама қилиш ва мамлакатлар билан тўғридан-тўғри битимларни имзолашдир. Шунинг ҳам айтиш кераки, бизнинг кўргазмамиз Бутун дунё сайёҳлик ташкилотининг ягона кўргазмидир.

Қадимда Буюк ипак йўли Европа ва Италиядан бошланиб,